

De Tweede Raad van Vlaanderen.

De volksraadplegingen werden door de Deutsche overheid aanzien als eene mislukking (1). Zouden de plannen door de Commissie HIPPEL opgevat nu nog kunnen uitgevoerd worden? De overste van het Burgerlijk Bestuur, SCHAIBLE, geeft er verslag van aan de Regeering van Berlijn, welke om redenen op het volkenrecht gesteund, weigert de onafhankelijkheid van Vlaanderen uit te roepen. Vóór alles was het noodig dat de Raad van Vlaanderen een politiek programma opstelde, gegrondvest op de, in den meest breeden zin opgevatte, onafhankelijkheid. Duitschland zou het in de vredesvoorwaarden doen inlasschen en zou er voor zorgen dat de Raad van Vlaanderen vertegenwoordigd zou zijn bij de vredesonderhandelingen (2).

Die verklaringen, in de Hauptkommission gedaan, waren enkel tot de Gevolmachtigden gericht welke, bewerende alléén de aktivistische politiek te leiden, het Bureel van den Raad onkundig lieten van hunne werking.

Op zoek naar
een programma.

Meer dan ooit gaf de Commissie zich rekenschap ervan dat het noodig was, eindelijk een politieke formule te vinden, welke aan al de strekkingen van het aktivisme voldeed. Ook kleefde zij den tekst aan welke door TACK werd voorgesteld: « De zelfstandigheid van Vlaanderen, binnen of buiten het Staatsverband van een vernieuwd België, waarvan het grootste deel der bevolking Vlaamsch is, moet een politieke scheiding zijn, die eigen wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht bezit » (3).

De Hauptkommission nam die formule niet aan. Zij remde klaarblijkend; de vrees in het Congres van November 1917 uitgedrukt, betreffende het gevaar eene eigen politieke macht aan Vlaanderen te verleen, kwam thans te meer gegrond naar voren nu het aktivisme zich onmachtiger betoonde.

L. MEERT stelt dan een anderen tekst voor: « In den Raad van Vlaanderen bestaat een partij die streeft naar een Koninkrijk Vlaanderen en een andere naar een zelfstandig Vlaanderen in het Staatsverband België. Die partijen hebben zich akkoord verklaard over een zelfstandig Vlaanderen dat Duitschland ons zal waarborgen (4). »

Maar deze maal waren het de twaalf Gevolmachtigden welke zich niet ééns konden verklaren.

Men moest nochtans tot een besluit komen. Ook dacht de Generaal-Gouverneur het noodig zijn standpunt te doen kennen; eene zitting van de Commissie bijwonende op 7 Maart 1918, sprak hij er in het Duitsch eene belangrijke rede uit:

« In overeenstemming met de Keizerlijke Regeering, zegt hij, kan ik U bevestigen dat de Kanselier en ik als gedragslijn voor onze politiek, de verklaring volgen welke aan uwe afvaardiging werd gedaan op 3 Maart 1917, door den Kanselier VON BETHMANN-HOLLWEG; met de vredesonderhandelingen zal het Deutsche Keizerrijk al doen wat nuttig kan zijn tot de vrije ontwikkeling van het Vlaamsche ras, zijn voorspoed en zijne veiligheid. Het zou voorbarig zijn nu reeds tot de onafhankelijkheid van Vlaanderen te besluiten, welke zal verzekerd worden na den vrede. Dit moet voorbehouden blijven aan de vredesonderhandelingen... De onafhankelijkheid van Vlaanderen moet het werk zijn van het Vlaamsche volk zelf » (5).

(1) Zitting van de Hauptkommission (14 Februari 1918), blz. 200.

(2) Zitting van de Hauptkommission (14 Maart 1918), blz. 201.

(3) Zitting van de Commissie van Gevolmachtigden (15 en 21 Februari 1918), blz. 163 en 164.

(4) Zitting van de Commissie van Gevolmachtigden (21 Februari 1918), blz. 165.

(5) Idem. blz. 167.

Die rede openbaarde de inzichten van Duitschland niet aan hen die ze niet kenden. Zij was zeer duidelijk voor hen die wisten dat Duitschland zelf de wet van Vlaanderen wilde vaststellen.

Om Duitschland te dwingen, moet men dus de Vlaamsche onafhankelijkheid opbouwen. Met dit doel willen de Gevolmachtigden de hand leggen op de gemeentebesturen... maar de Duitschers vreezen de staking van de ambtenaren (1). BORMS vraagt de vorming van eene Vlaamsche weermacht (gendarmerie). De bezettende overheid is in grondbegin dit denkbeeld genegen, maar werkelijke moeilijkheden verzetten er zich tegen.

Men eindigt met op eene gewilde traagheid te stuiten. Om haar te overwinnen zal men een oproep tot het Duitsche volk richten, om zich alzoo den steun van de Deutsche openbare meening te verzekeren.

Intusschen is de voorbereiding van een programma gelukt. In de zitting van 26 Maart 1918 stellen de Gevolmachtigden zich 't akkoord over de « Zes Punten ».

Heel de aktivistische politiek, die van de partij Jong- Vlaanderen zoowel als die van de Unionisten, is samengevat :

Als negatieve punten :

1° Geen statu quo ante;

2° Geen nominaal herstel van België (de naam van België moet dus verdwijnen).

3° Geen economische naoorlog.

Als positieve punten :

1° Vlaanderen moet volledige politieke zelfstandigheid hebben;

2° Vlaanderen moet vrij wezen zijn toekomstige betrekkingen te regelen zooals de natuurlijke ligging van het land het vergt;

3° Vlaanderen verwacht zijn vrijheid en zijn toekomst van Duitschland's steun voor de internationale regeling van het Vlaamsche vraagstuk.

Den tweeden dag daarop, zonder de Hauptkommission te hebben geraadpleegd, versijnen de Gevolmachtigden voor den Raad van Vlaanderen.

TACK zet er zijn programma uiteen : de oplossing is de volledige zelfstandigheid; om die te verwezenlijken moet men Duitschland laten beslissen. Eens te meer worden de twee groote stellingen van het Panneerlandisme (Groot-Nederland) en van het Verbond met Duitschland staande gehouden. Maar beiden zijn vereenigbaar met het programma der « Zes Punten », hetwelk wordt aangenomen (2).

Door aldus zoo duidelijk stelling te nemen zonder voorafgaandelijke raadpleging van de Hauptkommission, gaf de Raad van Vlaanderen bewijs van een werkzucht welke het Generaal-Gouvernement niet duldt. BRIJS wordt dadelijk ontboden bij Zijne Excellentie, welke hem zegt :

« Het kan niet zijn dat gij afzonderlijk een politiek voert en ons een tweede maal, zooals op 22 December 1917, voor een voltrokken feit stelt. Gij ziet toch wel dat ge er niet verder mee komt. Wanneer zulke gewichtige programma's voorkomen, zooals de stemming over die zes punten, moet ge toch begrijpen dat gij eerst en vooral met ons voeling moet hebben. Anders gaat er een oogenblik komen dat wij zullen zeggen : « Raad van Vlaanderen, wij trekken onze hand van U af » (3).

En die zwakke onafhankelijkheidspoging leidt tot niets : de censuur hield de afkondiging der « Zes Punten » tegen.

(1) Zitting van de Hauptkommission (21 Maart 1918), blz. 201.

(2) Zitting van den Raad van Vlaanderen (28 Maart 1918), blz. 50.

(3) Commissie van Gevolmachtigden, zitting van 30 Maart 1918, blz. 172.

Tegenover dien voortdurenden weerstand van den Gouverneur besloten de Gevolmachtigden, BORMS naar Berlijn te zenden om er de meening te peilen. Hij ontmoet er Admiraal VON TIRPITZ welke zich duidelijk ten voordeele van het aktivisme heeft uitgesproken; daar tegenover is de stand van het publiek er ontmoedigend. Er bestaan in Duitschland bonden voor de Oekrainiërs, voor de Polen, voor de Finnen, maar niets voor de Vlamingen!

En BERNSTEIN, in den Reichstag sprekende over den Raad van Vlaanderen, noemde hem « Verraad van Vlaanderen ».

ERZBERGER, gunstig aan het aktivisme, heeft een belangrijk politiek onderhoud gehad met BORMS. « Een Koninkrijk Vlaanderen zal niet te verkrijgen zijn, tenminste nu niet; gij moet rekening houden met België, gij kunt zonder de Walen niet voort » en hij heeft hem de verstandhouding met de passivisten aanbevolen.

BORMS brengt ten minste één goed nieuws mede : hij heeft van den Minister van Oorlog de toelating bekomen om voor den Raad van Vlaanderen eene veiligheidswacht van 150 man op te richten samengesteld uit Vlaamsche krijgsgevangenen (1).

Door de schepping van een Koninkrijk Vlaanderen of de uitroeping van de onafhankelijkheid van Vlaanderen te weigeren, is Duitschland, wel te verstaan, niet voornemens België te herstellen. Zijne krijgsoverwinningen laten het toe de eindoverwinning te verhoppen, en dan denkt het Vlaanderen en Wallonië op te slorpen.

De overste van de Zivilverwaltung, welke TACK heeft doen roepen, laat het hem zeer duidelijk verstaan.

Het is noodig, verklaart hij, dat de fransquillons, bijzonder die uit Brussel, uitwijken (2). Met het sluiten van den vrede zal Duitschland tusschenkomen voor Vlaanderen; het zal in het tolverbond met Duitschland moeten treden; het zal geen eigen leger mogen hebben, dan misschien voor een volgend geslacht. De kust zal, geheel of gedeeltelijk, moeten afgestaan worden aan Duitschland (3).

De Generaal-Gouverneur doet ten andere, door professor SCHMIDT eene grondwet voorbereiden voor Vlaanderen, welke hij opstelt zonder zich zelfs de moeite te geven in voeling te treden met de Commissie van de Grondwet (4).

Hij verhaast daarbij zijne Vlaamsche politiek en doet, ten gevolge de houding van het Schepencollege van Gent hetwelke volstrekt vijandig is aan het aktivisme, burgemeester BRAUN en den eersten schepen DE WEERT wegvoeren, stelt het College af en vervangt het door eenen Duitschen burgemeester en door vier schepenen-commissarissen, aktivisten.

Aldus is het bestuur van de hoofdstad van Vlaanderen overgeleverd aan het aktivisme, maar de Commissie van Gevolmachtigden is noch verwittigd noch geraadpleegd geworden.

Het Ministerie van Geldwezen, wiens volledige scheiding de Raad van Vlaanderen nooit heeft kunnen bekomen, wordt eindelijk op zijne beurt verdeeld in twee gansch verschillende ministeriën, maar de aktivistische invloed is eruit gebannen : de Gouverneur weigert een Vlaamsch Algemeen Secretaris te noemen, en plaatst het Ministerie onder de rechtstreeksche leiding van het Hoofd van het Burgerlijk Bestuur.

De vervlaamsching van het onderwijs, met zulk een aandrang gevraagd door de aktivistische machten en vereenigen, wordt ook verwezenlijkt, niet door de Hauptkommission en nog minder door de Commissie van Gevolmachtigden of den Raad van

(1) Commissie van Gevolmachtigden, zitting van 30 Maart 1918, blz. 173.

(2) Een verslag daarover werd opgesteld door de Commissie van Rechtswezen, blz. 125.

(3) Commissie van Gevolmachtigden, zitting van 6 April 1918, blz. 174.

(4) Commissie van Gevolmachtigden, zitting van 4 April 1918, blz. 173 en van 11 Mei 1918, blz. 188.

Vlaanderen, maar rechtstreeks door Berlijn. Het ontwerp is opgesteld door den Kanselier in samenwerking met den leider van het Centrum, TRIMBORN.

Dit ontwerp (is het noodig het te zeggen ?) voldoet niet aan al de activistische desiderata; het spaart het vrij onderwijs, dat de activisten wilden vervlaamschen, maar aan hetwelk de Regeering niet durft schaden, uit vrees de Duitsche katholieken te misnoegen.

Eindelijk besluit de Hauptkommission de inrichting van Vlaamsche gerechts-hoven (1). Ten einde niet vreemd te blijven aan deze bijzondere taak, vereenigden zich een aantal activisten in Commissie onder voorzitterschap van HEUVELMANS, Gevolmachtigde en Algemeen Secretaris van het Ministerie van Rechtswezen. Maar daar de Duitsche overheid in de maand April de afstelling geëischt heeft van HEUVELMANS, welke zij van zwendelarij beschuldigd heeft (2), kan de Commissie geen grooten invloed uitoefenen.

Hare werkzaamheid, evenals die van de Gerechtsafdeeling van den Raad van Vlaanderen, leidt enkel tot het opstellen van een vaag ontwerp, de benoeming aanprijzende van een éénigen rechter per arrondissement, rechter welke alle burgerlijke bevoegdheden zou vereenigen en uitspraak zou doen zonder beroep (3); op die wijze hoopt men in de activistische partij voldoende personeel te vinden (men heeft 12 rechters noodig). Bij gebrek aan Vlaamsche rechters zou men er Duitsche kunnen benoemen.

Dit verslag werd echter nooit in aanmerking genomen. De Raad van Vlaanderen bekwam echter dat de Belgische rechters uit het nieuwe rechtswezen zouden verwijderd worden (4).

Zonder zich te bekommeren om het ontwerp van de Afdeeling van Rechtswezen, vormde het Duitsch Bestuur eene gemengde commissie, samengesteld uit 6 Duitschers en 4 activisten, om een ontwerp van rechterlijke inrichting (5) op te stellen; het was een bijval voor de Commissie van Gevolmachtigden.

Zij bekwam nog andere voldoeningen. Voor het nazicht der propaganda werd het bijeenroepen van de Gouwraden toegestaan (6); de Minister van Oorlog te Berlijn voldeed ook nog aan de activistische wenschen betreffende de uitwisseling van de Vlaamsche krijgsgevangenen : voortaan zou er geen enkel Vlaming meer uitgewisseld of naar Zwitserland gezonden worden. Allen zouden naar Vlaanderen teruggezonden of in Duitschland gehouden worden (7).

*
* *

Die kleine tegemoetkomingen konden de ontevredenheid niet verzachten welke ontstaan was door het verbod om het programma der Zes Punten en den Oproep tot het Deutsche Volk bekend te maken.

Het Bureel van den Raad van Vlaanderen, door de Commissie van Gevolmachtigden afzijdig gehouden van elke politieke werking, streefde er echter van zijnen kant naar om de activistische politiek te leiden en aan den Raad de belangrijke zaken, zooals deze van de taal in de rechtszaken, voor te leggen. De Zivilverwaltung, niet tevreden het Bureel onder strenge voogdij te houden, dwarsboomde alle initiatief: zij wilde het zelfs

(1) Hauptkommission, 17 Mei 1918, blz. 204.

(2) Commissie van Gevolmachtigden, 16 April 1918, blz. 176.

(3) Verslag, blz. 320.

(4) Verslag van het gehoor bij den Verwaltungschef, blz. 321, en Commissie van Gevolmachtigden, zitting van 7 Juni 1918, blz. 191.

(5) Gevolmachtigden, zitting van 7 Juni 1918, blz. 191.

(6) Hauptkommission, 17 Mei 1918, blz. 204.

(7) Hauptkommission, 31 Mei 1918, blz. 205.

verbieden alle zaken welke niet eerst door den Duitschen Verslaggever en den bevoegden Gevolmachtigde waren besproken en door de Hauptkommission goedgekeurd aan den Raad te onderwerpen (1).

Het Bureel bezit nochtans onrechtstreeksche middelen om druk uit te oefenen. Zijn voorzitter, W. DE VREESE, beschikt als voorzitter van Jong-Vlaanderen over de aktivistische openbare meening. In haar Congres van April 1918 eischt die machtige vereeniging de vervlaamsching van Groot-Brussel, de versterking van Vlaanderens zelfstandigheid door Duitschland, de terruggave van Fransch-Vlaanderen aan Vlaanderen (2), vraag welke het Bureel dadelijk ter studie legt (3); het tracht zich alzoo als mededinger van de Commissie van Gevolmachtigden op te werpen.

In de zitting van den Raad van Vlaanderen op 13 Juni breekt de krisis uit (4). Eene protestnota wordt neergelegd tegen de weigering van Duitschland om de Zes Punten en den Oproep tot het Duitse Volk te laten openbaren.

De Gevolmachtigde voor de Buitenlandsche Zaken, JONCKX, wordt hevig aangevallen. Men vreest de eenvoudige inlijving bij Duitschland. De zitting is woelig. TACK echter pleit voor Duitschland : om kriegsredenen kan Duitschland de onafhankelijkheid van Vlaanderen niet uitroepen. De oorlog zal eindigen met eene reeks afzonderlijke verdragen waarvan er een het statuut voor Vlaanderen zal vaststellen.

Op 20 Juni 1918 (5) geeft de Raad aan de Gevolmachtigden last om den tekst van den Oproep tot het Duitse Volk aan den Generaal-Gouverneur te overhandigen. Die tekst is een der meest gunstige voor Duitschland : « De rol waartoe in den wereldoorlog het Duitse Rijk door zijn tegenstrevers werd gedwongen heeft Duitschland genoodzaakt als vijand den bodem van ons land te betreden. In den loop van den oorlog echter hebben de Vlamingen in weerwil van het lot dat deze aan de bewoners van het bezet gebied oplegt, erkend dat niet het Duitse Rijk hun werkelijke vijand is, maar wel de Belgische Regeering » (6).

De Generaal-Gouverneur stemt toe. Hij ontvangt de verklaring gunstig, en in zijn antwoord aan den Raad legt hij opnieuw het Duitse programma uit : er moet eene duidelijke scheiding bestaan tusschen Vlaanderen en Wallonië, nochtans vereenigd in een Bondstaat. Er bestaan algemeene belangen tusschen Vlaanderen en Duitschland, welke de vredesconferentie zal moeten beschermen. Wallonië mag niet verloren gaan, noch voor Vlaanderen noch voor Duitschland (7).

Dit antwoord verhoogt de achting niet voor de Gevolmachtigden in den Raad van Vlaanderen. BORMS begrijpt het, en om den ongunstigen indruk der vorige vergaderingen uit te wischen houdt hij op 27 Juni eene levendige redevoering over de afdeeling die hij bestuurt, het Nationaal Verweer : Eene Vlaamsche krijgsmacht gaat gevormd worden! Het uniform is reeds geteekend! En BORMS bevestigt dat het Nationaal Verweer de onafhankelijkheid van Vlaanderen zal blijven verdedigen met het woord, met de pen en desnoods met de wapens (8).

Op zijne beurt kondigt DE DECKER, Gevolmachtigde voor het Onderwijs, op 28 Juni de nederlegging aan van vier besluiten betreffende de vervlaamsching der

De oproep
tot het
Duitse Volk.

(1) Blz. 198, en Bureel, zitting van 2 Mei 1918, blz. 103.

(2) Blz. 369.

(3) Bureel, zittingen van 25 April en 2 Mei 1918, blz. 103.

(4) Raad, zitting van 13 Juni 1918, blz. 55.

(5) Blz. 57.

(6) Verklaring, blz. 57.

(7) Antwoord van Gouverneur von Falkenhausen, 27 Juni 1918, blz. 58.

(8) Raad van Vlaanderen, zitting van 27 Juni 1918, blz. 60.

scholen. Die besluiten voldoen den Raad niet. Het mistrouwen tegen de Gevolmachtigden uit zich zonder omwegen (1).

Wederom komt BORMS tusschen. Hij bereidt eene grootsche betooging ter gelegenheid van het feest van 11 Juli. En terwijl hij zelf in de gevangenkampen de onafhankelijkheid van Vlaanderen zal laten toejuichen door eene geringe minderheid van aktivistische soldaten (2), wordt de 11^e Juli gevierd door al de bij den Raad van Vlaanderen aangesloten vereenigingen : uit 295 gemeenten worden 448 telegrammen verzonden aan den Raad, hem begroetende als den vertegenwoordiger van de herrezen Vlaamsche Natie (3).

Maar op dit oogenblik nemen de krijgsgebeurtenissen eene onrustbarende wending voor Duistschland; de Kanselier Graaf VON HERTLING houdt eene opzienbarende redevoering in den Reichstag, waarin er spraak is van de mogelijke teruggave der door Duitschland bezette gebieden. De indruk daardoor in de aktivistische middens verwekt, is ellendig !

De Commissie van Gevolmachtigden richt zich dadelijk tot den Generaal-Gouverneur : het zoo sterk gewenschte akkoord tusschen Jong- Vlaanderen en de Unionistische partij heeft zich enkel kunnen verwezenlijken op de basis van de onafhankelijkheid van Vlaanderen, van de verdwijning van den naam België en van de samenwerking met Duitschland; door het herstel van België te laten voorzien gaat de Kanselier het aktivisme terug in de verwarring werpen (4).

In den Raad van Vlaanderen veroorzaakt de redevoering van den Kanselier eene nieuwe krisis.

In de zitting van 25 Juli geeft H. MEERT met klank zijn ontslag, zeggende dat hij niet langer die « sullenhistorie » voortzet. Wij worden opgeofferd en versjacherd, zegt hij (5).

CLAUS doet een hevigen aanval tegen TACK; hij beschuldigt hem voor de Duitsche kolonie van Antwerpen te hebben gezegd dat Vlaanderen Zeebrugge kon afstaan aan de Duitsche vloot en de Maaslinie aan het Duitsche leger. TACK zou zelfs als een gunst gevraagd hebben Vlaamsche soldaten toe te laten in het Duitsch officierenkorps.

« Die woorden, roept CLAUS, spreekt men maar of uit lafheid, of uit verraad of omgekocht ».

DE DECKER antwoordt door zijn vertrouwen uit te spreken in Duitschland dat, zegt hij, de zelfstandigheid in stilte verwezentlijkt.

Die redevoering stilt de gemoederen niet en L. MEERT vertelt dat, tijdens zijne reis naar Berlijn, de Duitsche socialisten HAASE en BERNSTEIN hem landverrader hebben genoemd. Ziedaar, zegt hij, waar het radikaal programma van de Jong-Vlamingen ons gebracht heeft; en dadelijk begint de strijd, zeer scherp, tusschen Jong-Vlamingen en Unionisten.

R. VERHULST, een der bijzonderste Jong-Vlamingen beschuldigt op zijne beurt de Unionistische Partij een programma te verdedigen, dat ingegeven is door de Duitsche politieke strekkingen van het oogenblik. Maar hij zelf verklaart : « Indien wij de volledige vrijheid van onze taal en daarbij de volledige vrijheid van ons bestuur krijgen, en als dat den naam zou dragen van « Annexie » dan nog liever dat, dan hetgeen wij vroeger hier gekend hebben en waar wij naartoe gaan met de Unionistische politiek. »

(1) Raad van Vlaanderen, zitting van 28 Juni 1918, blz. 61.

(2) Hij kon in al de kampen maar 1,200 toehoorders vinden. Zie verslag van die reis, blz. 399.

(3) Blz. 358.

(4) Brief gelezen in de zitting van de Hauptkommission van 20 Juli 1918, blz. 206.

(5) Raad van Vlaanderen, zitting van 25 Juli 1918, blz. 62.

DE CNEUDT, de kampioen van het panneerlandisme, maakt bekend dat zijne partij, de Jong- Vlamingen, na zich rekenschap te hebben gegeven dat Duitschland zich vergist, « Groot-Nederland » als nieuw ideaal neemt. Het is waar dat dit programma de voortdurende samenwerking met Duitschland en een krijgsverbond tusschen Vlaanderen en het Keizerrijk voorziet : « De voorwaarden die op het vredescongres zullen neergelegd worden, ten voordeele der Vlamingen, zullen moeten gewaarborgd worden door Duitsche garnizoenen, die hier tijdelijk zullen verblijven, en geen andere rol zullen hebben dan wat er op het vredescongres besloten is, te waarborgen; zij zullen het land moeten verlaten als het Vlaamsch gezag zal gevestigd zijn » (1).

Zulke zittingen konden enkel de achting voor het activisme ontnemen, en daarom verbood de Generaal-Gouverneur aan den Raad zich tot nader bevel te vereenigen.

* * *

Terwijl die gebeurtenissen zich voordeden in den Raad van Vlaanderen en de Unionistische partij tegenover de Partij der Jong-Vlamingen stelde, deden BRIJS en VERHEES eene propagandareis naar Duitschland. Op 6 Augustus spreekt VERHEES te Maagdeburg voor eene talrijke vergadering; de *Magdeburger Zeitung* vat zijne voordracht aldus samen : « Het Vlaamsche volk tracht naar de bevrijding en verlangt van ganscher harte zijne vereeniging met Duitschland...BRIJS zou gezegd hebben (in het Duitsch) (n° 260 van *Het Vaderland*, van 19 September 1918) : « Onze Vlaamsche soldaten aan het IJzerfront zijn geheel 't akkoord met ons en, volgens ik persoonlijk uit den mond van Vlaamsche krijgsgevangenen gehoord heb, zouden zij bereid zijn, in geval van nood, onze zelfstandigheid (= Vlaamsche) te verzekeren met de wapens in de hand. Wij kunnen hetzelfde verzekeren voor wat betreft de, in de kampen in Duitschland, onderverdeelde Vlaamsche krijgsgevangenen. » (2).

Reis van Brijs en
Verhees naar
Duitschland.

Toen op het oogenblik van hunne terugkomst de Gouverneur eene nieuwe bijeenroeping van den Raad toegelaten had, vereenigde deze zich op 16 Augustus (3). Dadelijk herbegint de strijd :

VAN BERGEN geeft zijn ontslag als lid van den Raad omdat, zegt hij, Duitschland België wil herstellen.

L. MEERT neemt ontslag uit de Commissie van Gevolmachtigden omdat TACK zich heeft aangesloten bij de partij Jong-Vlaanderen.

OBOUSSIER leest de verslagen van de Duitsche bladen welke de woorden weergeven door BRIJS EN VERHEES tijdens hunne reis gesproken : « Duitschland en Vlaanderen hebben drie groote dingen gemeen : de Keizer, God en Hindenburg. » De verwarring is volledig. Het is dit oogenblik dat de Gevolmachtigde DE DECKER, welke sedert enkelen tijd de vertrouwensman der Duitschers is geworden, kiest om de ontbinding van den Raad van Vlaanderen en de kiezing eener Constituante te vragen. Men moest dit aan den Generaal-Gouverneur overlaten welke, om de grondvesten van den Vlaamschen Staat te leggen, eene Regeerings-Commissie en eene Grondwet-Commissie zou benoemen, gelast met het werk van de Constituante voor te bereiden.

Zoo zou men tot het programma komen, door de Duitsche Commissie in November 1917 uitgedrukt.

De Raad weigert nochtans zich te ontbinden. Men werpt zich scheldwoorden naar het hoofd en de leden beschuldigen zich onderling in dienst te staan van Duitschland.

(1) Raad van Vlaanderen, zitting van 25 Juli 1918, blz. 63.

(2) Over de reis van Brijs en Verhees, zie blz. 449 en volg.

(3) Raad van Vlaanderen, zitting van 15 Augustus 1918, blz. 65.

Reis van Borms naar
het front te Yperen.

BORMS spreekt 's namiddags eene groote rede uit. Hij komt terug na het front van Yperen bezocht te hebben van af de hoogten van Passchendaele (1) en voor de verwoestingen van het frontgebied heeft hij begrepen welke rampen Duitschland aan België bespaard heeft, door in zijne stellingen zegepralend weerstand te bieden aan de vijanden van Vlaanderen. Hij houdt eene trillende lofredede over Duitschland's heldenmoed en goede trouw. Zonder het vertrouwen in Duitschland, zonder Duitschland, bestaat het aktivisme niet ! Daarbij is het onwaar dat de regeering van den Keizer de Vlaamsche politiek prijsgeeft. Enkele dagen tevoren, op 10 Augustus, heeft hij te Spa een lang onderhoud gehad met den Rijkskanselier (2) en hij brengt er den zeer sterken indruk van mede dat deze een hoog gedacht heeft van het aktivisme. Maar, zegt hij, om den steun van Duitschland te bekomen moeten wij vereenigd zijn en een bepaald programma hebben. En de zitting, welke begonnen is met een pleidooi van verschillende leden tegen de Deutsche politiek, eindigt plotseling met eene motie welke het wantrouwen van den Raad van Vlaanderen uitdrukt in de onzekere, gevaarlijke en onvruchtbare politiek van de Gevolmachtigden, en zijn vertrouwen in Zijne Excellentie den Generaal-Gouverneur, aan denwelke de Raad van Vlaanderen, met 60 stemmen tegen 1, eerbiedig vraagt eene nieuwe Regeerings-Commissie te benoemen. Zoo verwezenlijkt zich dus het Duitsch programma door DE DECKER voorgebracht (3).

Bijeenkomst
tusschen Borms
en den Kanselier.

Ontslag
der
Gevolmachtigden.

Tegenover die uitdrukkelijke afkeuring, legt op 17 Augustus de Commissie van Gevolmachtigden haar ontslag neder in handen van den Generaal-Gouverneur.

De Deutsche overheid neemt de gelegenheid te baat welke zich aanbiedt en, het gevaar inroepende dat er zou bestaan zoo zich dergelijke zittingen moesten herhalen, verbiedt opnieuw en tot nader bevel den Raad bijeen te roepen.

(1) Verslag over de reis van Borms aan het Deutsche front, blz. 445.

(2) Verslag van dit onderhoud, blz. 440.

Kort te voren, op 26 Juli 1918, waren De Vreese en Oboussier ontvangen door de Kanselier (zie blz. 434); welke op 3 Augustus 1918 ook Tack en De Decker ontving (zie blz. 436).

(3) Raad van Vlaanderen, zitting van 16 Augustus 1918, blz. 65 en volg.

Bewijsstukken voor de geschiedenis van den oorlog in België

Het Archief

van den

Raad van Vlaanderen

Uitgegeven door den

Nationalen Bond voor de Belgische Eenheid

BRUSSEL

Drakkerij Oud-Huis Th. DEWARICHET
16, Wilde-Woudstraat

Uitgever H. LAMERTIN
1, Coudenbergstraat

1929